

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ~~ ΕΝΟΤΗΤΑ2η

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΝΔΕΙΑ – ΛΕΞΙΠΕΝΙΑ [1]

Λεξιπενία είναι το φαινόμενο κατά το οποίο ένα πρόσωπο ή μια κοινωνική ομάδα χρησιμοποιεί στον καθημερινό λόγο, και γενικότερα στην επικοινωνία, πολύ περιορισμένο αριθμό λέξεων και εκφραστικών μέσων (κυρίως λόγω άγνοιας).

Γλωσσική ένδεια: ο περιορισμένος γλωσσικός και εκφραστικός πλούτος, που αφορά όχι μόνο τα νέα άτομα αλλά και μεγάλο μέρος του ενήλικου πληθυσμού, υποδηλώνοντας μια εκτεταμένη ένδειξη αδιαφορίας για την ουσιαστική εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Αποτέλεσμα αυτής της αδιαφορίας είναι η αδυναμία πολλών νέων -αλλά και ενηλίκων- να εκφραστούν κατά τρόπο πλήρη και γλωσσικά άρτιο.

ΑΙΤΙΑ

- Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης **η μελέτη της νέας ελληνικής γλώσσας δεν έχει την κεντρική θέση που θα έπρεπε**, καθώς δίνεται εμφανώς μεγαλύτερη βαρύτητα στην αρχαία ελληνική με αποτέλεσμα οι μαθητές να μην εξοικειώνονται στον αναγκαίο βαθμό με τη μορφολογία και το συντακτικό της νέας ελληνικής. Ενώ, ακόμη και η προσδοκία βαθύτερης γνωριμίας με την νεοελληνική μέσω της αρχαίας ελληνικής δεν βρίσκει την πλήρωσή της, αφού ελάχιστοι νέοι κατορθώνουν να κατανοήσουν επαρκώς την επαφή των δύο γλωσσικών μορφών.

- **Η κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας** σε ποικίλους τομείς της σύγχρονης πραγματικότητας (υπολογιστές, διαδίκτυο, μουσική, κινηματογράφος) που σχετίζονται με την καθημερινότητα των νέων, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη γλωσσική τους έκφραση.

- Οι νέοι κυρίως επηρεάζονται **από την τηλεοπτική γλώσσα**, όπως αυτή χρησιμοποιείται στα διαφημιστικά μηνύματα, αλλά και σε εκπομπές νεανικού περιεχομένου. Πρόκειται για μια γλώσσα ατελή, όπου κυριαρχούν τα λογοπαίγνια, η ανάμειξη ξένων γλωσσικών όρων, οι ελλιπείς διατυπώσεις, τα συντακτικά λάθη, η συνθηματολογία, αλλά και η χρήση περιορισμένου λεξιλογίου.

- Προφανές είναι, φυσικά, κι η επίπτωση που έχει η μείωση της επαφής των νέων **με τη λογοτεχνία και το βιβλίο γενικότερα**. Υπό την τυραννία

της τηλεοπτικής οθόνης οι νέοι απομακρύνονται ολοένα και περισσότερο από την ανάγνωση, γεγονός, μάλιστα, που βαρύνει τόσο τους γονείς όσο και το σχολείο, αφού δεν επιτυγχάνεται η μετάδοση στα παιδιά της απαραίτητης αγάπης για τη μελέτη και την ανάγνωση.

- Οι νέοι, άλλωστε, παρασύρονται από το γενικότερο **χρησιμοθηρικό πνεύμα της εποχής** που έχει προ πολλού απορρίψει την ενασχόληση με το βιβλίο ως οικονομικά ανώφελη, αφού δεν οδηγεί στη διασφάλιση κάποιας επικερδούς επαγγελματικής ενασχόλησης. Ενώ, η συνεχής επιδίωξη της άμεσης ανταμοιβής και της ευδαιμονίας, που κατατρέχει την εποχή μας, δεν έχει κανένα ενδιαφέρον για την επαφή με τη μελέτη και την ανάγνωση, αφού τα πνευματικά τους οφέλη είναι μακροπρόθεσμα και δεν πληρούν την αξίωση της άμεσης ικανοποίησης και εξαργύρωσης.

- Τα νέα δεδομένα της εποχής μας έχουν συνάμα εκμηδενίσει **τις δυνατότητες ουσιαστικού διαλόγου** τόσο στο πλαίσιο της οικογένειας που βάλλεται από συνεχείς οικονομικές ανησυχίες, όσο και στο πλαίσιο της υποβαθμισμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπου τα πολυμελή τμήματα συνιστούν απαγορευτικό παράγοντα για όποια απόπειρα ποιοτικής διαλογικής διερεύνησης ενός ζητήματος ή μιας έννοιας.

- Ιδιαίτερως επιζήμια κρίνεται κι η επικοινωνία των νέων μέσω των **δικτύων κοινωνικής δικτύωσης**, όπου για λόγους συντομίας η γλώσσα αποκτά μια συντομογραφική ελλειπτική απόδοση, με τη χρήση συχνά λατινοελληνικού αλφαβήτου, που ενέχει τις δικές του ολέθριες συνέπειες στην ορθογραφία των λέξεων.

- Ατυχής είναι, επίσης, η συνήθεια των ενηλίκων **να υιοθετούν τους εκφραστικούς τρόπους των νέων** σε μια υποτιθέμενη προσπάθεια προσέγγισής τους. Είναι, το δίχως άλλο, σαφές πως οι νέοι θα πρέπει να βρίσκουν στο πρόσωπο των ενηλίκων άρτια γλωσσικά πρότυπα και όχι δικά τους κακέκτυπα.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- Η διαφύλαξη και η σωστή εκμάθηση της γλώσσας θα πρέπει να συνιστά βασική επιδίωξη **του σχολείου**, ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ώστε οι νέοι που ολοκληρώνουν, τουλάχιστον, την υποχρεωτική εκπαίδευση να έχουν διασφαλίσει μια στερεή και ορθή γνώση του γλωσσικού κώδικα. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό θα χρειαστεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας, έστω κι αν αυτό απαιτεί μια νέα προσέγγιση στην οργάνωση της σχολικής ύλης.

- Η γλωσσική καλλιέργεια απαιτεί, φυσικά, συνειδητή προσπάθεια από το **ίδιο το άτομο**. Είναι σημαντικό, επομένως, τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί να κατορθώσουν έγκαιρα να βοηθήσουν τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν την εξέχουσα σημασία που έχει η άρτια γνώση της μητρικής γλώσσας. Καίρια ως προς αυτό είναι η μετάδοση του μηνύματος μέσω του προσωπικού παραδείγματος των προσώπων που συμμετέχουν στην εκπαίδευση των νέων.

- **Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης** θα πρέπει να αξιοποιήσουν την ισχυρή επίδραση που ασκούν στους νέους για να προωθήσουν ορθά γλωσσικά πρότυπα. Προκειμένου, ωστόσο, να το επιτύχουν αυτό οφείλουν να αναβαθμίσουν σημαντικά το επίπεδο γλωσσικής έκφρασης τόσο των δημοσιογράφων και παρουσιαστών όσο και αυτό του εκφερόμενου λόγου στις ψυχαγωγικές εκπομπές.

Συνάμα, θα είναι ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή τους, αν δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στη διάδοση πνευματικών έργων υψηλής γλωσσικής ποιότητας από τη λογοτεχνική και θεατρική μας παράδοση.

- **Η πανεπιστημιακή κοινότητα**, με τη συνδρομή γλωσσολόγων και τη σύμπραξη της πολιτείας, θα πρέπει να αντιμετωπίσει πιο οργανωμένα την απόδοση ξένων γλωσσικών όρων στα νέα ελληνικά είτε με τη χρήση αντίστοιχων ελληνικών λέξεων είτε με τη δημιουργία νέων.

- **Το Υπουργείο Παιδείας** οφείλει να αξιοποιήσει τόσο τις υπάρχουσες βιβλιοθήκες των σχολείων όσο και τις δυνατότητες του διαδικτύου, για να προωθήσει την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων. Η επαφή των νέων με την πεζογραφία και την ποίηση μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά, αν με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, το πολύτιμο πνευματικό αυτό υλικό παρουσιαστεί στους νέους με πιο ελκυστικό τρόπο.

- **Οι πνευματικοί δημιουργοί** του τόπου μας θα πρέπει να επιχειρήσουν ανοίγματα προς το νεανικό κοινό είτε με τη βοήθεια του διαδικτύου, είτε μέσω της τηλεόρασης, είτε με πιο ενεργή συμμετοχή στις σχολικές εκδηλώσεις. Η δύναμη του λογοτεχνικού λόγου, αλλά και η αξία των νοημάτων του, μπορούν να συγκινήσουν τη νέα γενιά, όπως το έκαναν και σε παλαιότερες εποχές.

- **Η πολιτεία** οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να στηρίξει έμπρακτα τις προσπάθειες ανάδειξης και διάδοσης του ελληνικού λόγου, ώστε να

συνεχιστεί η εμβριθής μελέτη του, αλλά και να ενισχυθεί το κύρος της γλώσσας μας τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΝΔΕΙΑ [2]

ΑΙΤΙΑ

- Η ρίζα του κακού βρίσκεται, κατά κύριο λόγο, **στην ανεπάρκεια της προσφερόμενης γλωσσικής παιδείας**. Εννοούμε, ασφαλώς, τη γλωσσική παιδεία που παρέχεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων. Μολονότι η γλωσσική καλλιέργεια αποτελεί, θεωρητικά τουλάχιστο, πρωταρχικό μέλημα, ωστόσο, λόγω των εγγενών αδυναμιών που έχει το εκπαιδευτικό μας σύστημα, τα αποτελέσματα δεν είναι αναμενόμενα. Εξειδικεύοντας τις αδυναμίες αυτές θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως κυριότερες την έλλειψη κατάλληλων μέσων και διδακτικών μεθόδων, την αδυναμία του ανεπαρκώς μορφωμένου και επιμορφωμένου διδακτικού προσωπικού να ανταποκρίνεται πάντα με επιτυχία στις απαιτήσεις ενός τόσο σύνθετου έργου, τη μη συστηματική και σε βάθος διδασκαλία της γλωσσικής μας παράδοσης. Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα την ελλιπή εκμάθηση του λεκτικού πλούτου και των δυνατοτήτων της γλώσσας μας, καθώς και την κακοποίησή της με βαρβαρισμούς και σολοικισμούς (γραμματικά και συντακτικά λάθη). Έτσι, το πρόβλημα αποκτά μεγαλύτερες διαστάσεις και διαιωνίζεται.
- Καταλυτικός, για την επιδείνωση του προβλήματος αυτού, είναι και ο ρόλος **των σύγχρονων μέσων μαζικής επικοινωνίας, ιδίως των ηλεκτρονικών**. Τα μέσα αυτά, ενώ θα μπορούσαν μέσω των απεριόριστων μορφωτικών δυνατοτήτων που διαθέτουν, να έχουν μια ιδιαίτερα πολύτιμη συμβολή στην ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας των θεατών και των ακροατών, πετυχαίνουν, συνήθως, το αντίθετο: την αποδυνάμωση της γλωσσικής τους ικανότητας. Τα αίτια θα πρέπει να τα αναζητήσουμε στον τρόπο λειτουργίας τους. Παρατηρούμε δηλαδή και ακούμε συχνά τους εκφωνητές και τα διαλεγόμενα πρόσωπα να υποπίπτουν σε αδικαιολόγητα λάθη, που

δεν οφείλονται στην “προχειρότητα” του προφορικού λόγου- ως προς το σημείο αυτό πλεονεκτεί ο τύπος-, αλλά που προέρχονται από την άγνοια των κανόνων της γλώσσας. Επιπλέον, τα τηλεοπτικά προγράμματα βρίθουν ξενόγλωσσων έργων, στερώντας έτσι από το θεατή την ευκαιρία να εμπλουτίσει το λόγο του με ακούσματα της μητρικής του γλώσσας. Και το πρόβλημα γίνεται εντονότατο με τις διαφημίσεις. Οι διαφημιστές, για να εντυπωσιάσουν καταφεύγουν συχνά σε νεολογισμούς, ευφυολογήματα και γενικότερα σε αλλοίωση της γλώσσας σε σημασιολογικό, φωνολογικό και συντακτικό επίπεδο. Είναι δε τέτοια η καταλυτική επίδραση, κυρίως στους νέους, ώστε να συνεννοούνται συχνά χρησιμοποιώντας ένα νέο κώδικα επικοινωνίας με στερεότυπες εκφράσεις διαφημιστικών μηνυμάτων.

- Το γενικότερο κλίμα **της απομόνωσης και του ατομισμού** που επικρατεί στην εποχή μας δεν ευνοεί την επικοινωνία των ανθρώπων, την ανταλλαγή απόψεων και το μεταξύ τους διάλογο. Είναι πολύ λίγες, δυστυχώς, οι περιπτώσεις που ο σύγχρονος άνθρωπος έχει την ευκαιρία να συνομιλήσει με έναν ευρύτερο κύκλο ανθρώπων. Να εκφράσει τα συναισθήματά του, να ακούσει τον αντίλογο των συνομιλητών του, να πείσει ή να πεισθεί. Με αυτήν τη συνομιλία δεν ικανοποιείται απλά η ανάγκη μιας γλωσσικής άσκησης, αλλά αυτός τούτος ο λόγος ύπαρξης της γλώσσας: η επικοινωνία. Και όσο η δυνατότητα ουσιαστικής επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους ελαττώνεται, τόσο περισσότερο, αναπόφευκτα, συρρικνώνεται και το αμεσότερο και πληρέστερο μέσο επικοινωνίας που διαθέτουν, η γλώσσα. Αξίζει εδώ να τονίσουμε πως αυτή η έλλειψη επικοινωνίας έχει εισχωρήσει ακόμη και ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας όπου ο άνθρωπος, ο νέος άνθρωπος, αρθρώνει το λόγο του. Όταν, λοιπόν, το οικογενειακό περιβάλλον δεν προσφέρει τα απαραίτητα γλωσσικά ερεθίσματα, τότε θα πρέπει να θεωρούμε κάτι παραπάνω από βέβαιη τη γλωσσική υστέρηση και φτώχεια.
- Το πρόβλημα της γλωσσικής ένδειας, ασφαλώς, δεν είναι άσχετο και με το γεγονός ότι οι σύγχρονοι Έλληνες και ιδιαίτερα οι νέοι δεν έχουν, **κατά κανόνα, καλές σχέσεις με το βιβλίο**. Δε διαβάζουν. Το καλό βιβλίο, είτε είναι λογοτεχνικό, είτε ιστορικό, είτε

φιλοσοφικό, προσφέρει μια μοναδική γλωσσική εμπειρία στον αναγνώστη. Τον φέρνει σε επαφή με τον έντεχνο λόγο, πεζό και έμμετρο, που μετουσιώνει τη γλώσσα από απλό μέσο επικοινωνίας σε καλλιτεχνική δημιουργία και τον καλλιεργεί. Αλλά αυτή η προσφορά του βιβλίου παραμένει αναξιοποίητη, εφόσον αγνοούμε την αξία του ή εφόσον προτιμούμε να περνούμε τις ελεύθερες ώρες μας με άλλους τρόπους όχι πάντα πιο ευχάριστους ή πιο ωφέλιμους από την ανάγνωση ενός καλού βιβλίου.

- Τελειώνοντας, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε ως σοβαρή αιτία της γλωσσικής μας ανεπάρκειας **τη δυσανάλογα μεγάλη εισβολή ξένων λέξεων και εκφράσεων**, αλλά και την ευκολία με την οποία τις υιοθετούμε, στην καθημερινή μας ομιλία. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική γλώσσα έχει μακράιωνα παράδοση και σπάνιες για άλλες γλώσσες εκφραστικές δυνατότητες, ωστόσο, παρασυρμένοι από τον αφόρητο μιμητισμό μας, από ένα αίσθημα μειονεξίας που νιώθουμε απέναντι στα ξένα πολιτιστικά στοιχεία και εξαρτημένοι τεχνολογικά και οικονομικά από τις αναπτυγμένες χώρες της Δύσης, προτιμούμε πολύ συχνά την ισοπέδωση των επιγραμματικών ξένων εκφράσεων και των όρων από το γεμάτο νοηματικές αποχρώσεις πλούτο της γλώσσας μας. Εξαιτίας, λοιπόν, αυτών των δανείων γλωσσικών στοιχείων αλλοιώνεται και συρρικνώνεται η γλώσσα μας. Και η αλλοίωση αυτή συντελεί ταυτόχρονα στην απώλεια ενός μεγάλου μέρους της εκφραστικής δύναμης που προσφέρει η ελληνική γλώσσα, η γλώσσα μας.

ΣΥΝΕΠΙΕΙΣ

- Η γλώσσα αποτελεί το καλύτερο μέσο επικοινωνίας με το οποίο ο άνθρωπος έρχεται σε επαφή με το κοινωνικό του περιβάλλον αλλά και εκφράζει τον εσωτερικό του κόσμο. Όταν, όμως, παραγκωνίζεται και στρεβλώνεται, τότε ο άνθρωπος **αδυνατεί να εντοπίσει και να διατυπώσει με τρόπο σαφή τις σκέψεις και τα συναισθήματά του**. Έτσι οδηγείται σε μια πνευματική και διανοητική νωθρότητα που τον εμποδίζει να διατηρεί πάντα τη σκέψη του σε εγρήγορση και γενικά όλες τις νοητικές λειτουργίες του, γεγονός που επιφέρει **πνευματική αποτελμάτωση**.

- Από την άλλη πλευρά, η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων καθίσταται προβληματική, καθώς οι νέοι γλωσσικοί κώδικες, που έχουν δημιουργηθεί ως άμεση απόρροια της μαζοποιημένης έκφρασης, στερούνται τη ζωντάνια και την εκφραστικότητα, την πολυσημία και το λεξιλογικό πλούτο της αναλλοίωτης γλώσσας. **Άρα, παρεμποδίζεται η προσπάθεια κατανόησης και επαφής με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να απομονώνονται, να γίνονται εσωστρεφείς, στοιχεία που επιδεινώνουν τις ήδη διαταραγμένες – απρόσωπες, τυπικές, επιφανειακές – σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Κυρίως, όμως, παρεμποδίζεται η διεξαγωγή ενός γόνιμου και εποικοδομητικού διαλόγου σ' όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής – οικονομία, παιδεία, οικογένεια, πολιτική – φαινόμενο που ενισχύει το γενικότερο κλίμα της αντιπαλότητας και του έντονου ανταγωνισμού που χαρακτηρίζει την κοινωνία.**
- Γενικότερα, κρίση της γλώσσας σημαίνει **κρίση του πολιτισμού**, εφόσον αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του, είναι η ίδια πολιτισμός. Από τη στιγμή που φθείρεται η γλώσσα **οδηγείται, ταυτόχρονα, σε παρακμή και ο πολιτισμός, αφού σ' εθνική κλίμακα η γλώσσα αποτελεί μέρος του εθνικού πολιτισμού.** Σε εθνικό επίπεδο λοιπόν, καταστροφή της εθνικής γλώσσας σημαίνει αδυναμία διατήρησης και μετάδοσης της πολιτιστικής παράδοσης, γεγονός που αμβλύνει την εθνική ταυτότητα και συνείδηση. **Επομένως, δημιουργούνται πολλαπλοί κίνδυνοι εθνικής εξάρτησης και υποδούλωσης από τη στιγμή που η γλώσσα αδυνατεί να διαμορφώσει την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του έθνους.**

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- ✚ Αρχικά, επιβάλλεται η **συνειδητοποίηση από τα μεμονωμένα άτομα** της σπουδαιότητας του γλωσσικού προβλήματος. Αυτό αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα για την αντιμετώπισή του.
- ✚ Μετά τη συνειδητοποίηση, είναι αναγκαία η αποκατάσταση της γλώσσας μέσα από την **εκπαιδευτική διαδικασία**. Και αυτό θα γίνει με τη σωστή διδασκαλία των νέων ελληνικών στα σχολεία, που θα στηρίζεται σε σύγχρονες μεθόδους και θα συνοδεύεται από μια αύξηση των ωρών. Είναι απαραίτητα λοιπόν κάποια

επιμορφωτικά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς. Παράλληλα, το σχολείο κρίνεται σκόπιμο να εμφυσήσει στους μαθητές την αγάπη για τη μάθηση μέσα από τη διαλεκτική σχέση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών.

✚ Εκτός όμως του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η εκπαίδευση για την επίλυση του προβλήματος αυτού, απαιτείται η φροντίδα και δραστηριοποίηση **της πολιτείας** για τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού περιβάλλοντος πλούσιου σε πνευματικά ερεθίσματα, ώστε οι νέοι, κυρίως, άνθρωποι να στραφούν στη λογοτεχνία μέσα από την οποία θα επιτύχουν την πνευματική τους εξύψωση. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα συμβάλλει η δημιουργία βιβλιοθηκών, καθώς και η διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εφόσον πρώτα έχει επιτευχθεί πολιτιστική υποδομή με τη δημιουργία αντίστοιχων κέντρων.

✚ Ακόμη, **τα μέσα μαζικής ενημέρωσης** έχουν χρέος να καταβάλουν συντονισμένες προσπάθειες, ώστε να περιοριστούν τα φαινόμενα των γλωσσικών αυθαιρεσιών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα με τη φιλολογική επιμέλεια των ειδήσεων και των άρθρων που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση. Μια άλλη ουσιαστική συμβολή τους στην άνοδο της ποιοτικής στάθμης της γλώσσας είναι η προώθηση του καλού βιβλίου.

✚ Για την άμβλυνση του φαινομένου θα πρέπει να εργαστεί και η **πνευματική ηγεσία** της χώρας. Η βοήθειά τους στην άνοδο του πνευματικού επιπέδου του λαού και στη γενικότερη πολιτιστική αναβάθμιση του έθνους θεωρείται αποφασιστική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η ενεργοποίηση των μεμονωμένων ατόμων και της πολιτείας για τη διάσωση της γλώσσας, όχι μόνο επειδή θεωρείται αναγκαία για την κάλυψη των μεγάλων επικοινωνιακών αναγκών της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας αλλά και για ένα εξίσου σοβαρό λόγο. Η κρίση της γλώσσας αντικατοπτρίζει αυτήν την ίδια την κρίση του έθνους. Επομένως, ο αγώνας για τη διατήρηση της γλωσσικής μας ταυτότητας είναι ταυτόχρονα αγώνας και για τη διατήρηση της ίδιας της ελληνικότητάς μας. Και ο αγώνας αυτός, κυρίως στις μέρες μας, πρέπει να δοθεί και πρέπει να είναι νικηφόρος.

